

його специфічною роллю і обов'язками, виступаючого об'єктом для ідентифікації, джерелом безпеки і впевненості; відсутність впливу сфери взаємостосунків між подружжям; нестійкий емоційний і психологічний стан матері, її помилкова поведінка; ранній вік дитини при втраті батька; негативне відношення значущого соціального оточення; а у разі розлучення, крім того, негативний образ батька, створений матір'ю.

Використані джерела

1. Виховна діяльність сучасної сім'ї : зб. наук. праць / ред. В. Г. Постового. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 135 с.
2. Максимович О. М. Особливості виховання дітей із розлучених сімей : навч.-метод. посіб. / О. М. Максимович, В. Г. Постовий. – К. : ДЦССМ, 2004. – 140 с.
3. Повалій Л. В. Виховання дітей у сім'ях різного типу : метод. реком. / Л. В. Повалій. – К. : Науковий світ, 2009. – 47 с.
4. Постовий В. Г. Тенденції і пріоритети виховання дітей в сучасній сім'ї : монографія / В. Г. Постовий. – К. : Інститут проблем виховання АПН України, 2006. – 190 с.

Валентьева Т. І.

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти
Чернігівського національного педагогічного університету
імені Т.Г. Шевченка

СПІВРОБІТНИЦТВО ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З БАТЬКАМИ У ВИХОВАННІ ПОЧУТТЯ КОМІЧНОГО СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

У сучасній суспільній дошкільній освіті спостерігається позитивна тенденція до розширення меж взаємодії між дошкільним навчальним закладом і сім'єю за принципами співробітництва і єдності виховних впливів цих інститутів. Саме сім'я здатна створити сприятливі передумови для входження дитини в соціум, є запорукою побудови гармонійних взаємовідносин із соціальним світом.

Проблему співробітництва дошкільного навчального закладу з сім'єю розглядали Т. Александрова, Н. Андрєєва, Н. Виноградова, О. Зверєва В. Іванова, Т. Куликова, Я. Ковальчук та ін.

Організація співробітництва з батьками дітей насамперед має полягати у підвищенні педагогічної культури батьків, під якою розуміється "показник їхньої загальної культури, у якій відображено

накопичений людством досвід виховання дітей у сім'ї", "складне, інтегративне, динамічне особистісне утворення, що визначає тип, стиль і способи поведінки батьків у виховній діяльності" [3, с. 43]. Педагогічна культура батьків є важливим чинником успішного сімейного виховання дітей, містить такі характерні ознаки навчальної та виховної діяльності батьків, як рівень їхнього інтелектуального і духовного розвитку, глибину знань та обізнаності в різних сферах людської діяльності, конкретні педагогічні вміння, найважливішим з яких є спілкування [1, с. 190–191].

Організуюючи роботу з підвищення педагогічної культури батьків, ми враховували рекомендації, що подаються в науковій літературі з приводу особливостей навчання дорослих. Головним чинником, що впливає на засвоєння ними інформації В. Онушкін і Ю. Кулоткін вважають наявний у них життєвий досвід, завдяки якому відбувається підвищення якості засвоєння теорії, а також подальше розгалуження і поглиблення цього досвіду. На засвоєння знань дорослою людиною впливають також стереотипи, які склалися в процесі набуття життєвого досвіду і носять житейський, емпіричний характер. У разі негативного змісту таких стереотипів вони потребують переробки, щоб "сформувати нові ... поняття та способи дій" [2, с. 90].

Узагальнений зміст цієї роботи набув відображення в розробленій нами програмі "Підвищення педагогічної культури батьків як засобу виховання почуття комічного у дитини старшого дошкільного віку," яка охоплювала таку тематику: "Почуття комічного та особливості його виховання у дітей старшого дошкільного віку", "Зміст і методика виховання почуття комічного у старших дошкільників у ДНЗ", "Роль сім'ї у вихованні почуття комічного старших дошкільників", "Колосальний потенціал художніх творів мистецтва у вихованні почуття комічного старших дошкільників", "Маленькі секрети творення комічного для моєї дитини", "Співробітництво батьків і вихователів дитячого садка у вихованні почуття комічного старших дошкільників" та ін.

Під час проведення нами формувального експерименту батьки активно залучались до нетрадиційних форм роботи. Однією з них було складання альбомів *"Кумедні малюки та звірята"* та *"Німе кіно"*. До альбому *"Кумедні малюки та звірята"* діти приносили дібрані разом з батьками фотографії, ілюстрації та малюнки з зображеннями кумедних дітей або тваринок.

Значний інтерес проявили батьки, беручи участь у створенні альбому *"Німе кіно"*, що також відповідало меті удосконалення умінь дітей розуміти емоційні стани інших (обирали знайому дітям казку, розподіляли ролі серед членів родини і, намагаючись передати якомога виразніше емоцію того чи іншого комічного персонажа, робили

фотографії, які розміщували в альбомі. За бажанням дітей, до фотографій додавалися смішні деталі).

З активністю надавали допомогу батьки у створенні разом з дітьми комічних об'єктів до *"Куточка сміхотворчості"*, у якому розміщувалися кумедні фігурки, карикатури, смішні фотографії, малюнки та аплікації-небилиці тощо.

Одним із важливих засобів, який ми використовували в процесі експериментальної роботи, була *участь батьків у драматизації літературних творів для дітей комічного змісту*. Гра відбувалася під фонограму, що давало батькам змогу не витратити час на заучування ролей. Сподобалось дітям і розігрування батьками нісенітниць, артистичне читання ними гуморесок за ролями. Цей вид роботи допомагав вирішити два завдання: по-перше, презентувати комічне, а по-друге, показати дітям зразок виразної передачі особливостей того чи іншого персонажа за допомогою міміки, жестів, стимулювати до наслідування батьків.

Залучаючись до виховної роботи, батьки спільно з дітьми брали участь у різноманітних жартівливих естафетах, вікторинах, конкурсах: *"Тато може все, що завгодно"* (одягання власної дитини в одяг великого (малого) розміру або одяг, призначений для дитини іншої статі), *"Одягання наосліп"* (батьки одягають власну дитину з зав'язаними очима, при цьому одяг їм подають вивернутий навиворіт або парні елементи одягу і взуття з різних пар тощо), *"Ці загадкові батьки"*, *"Жартівливі прикмети"*, *"Мама і тато – моделі показу мод кумедних інопланетян"* тощо.

Батькам надавалися рекомендації стосовно відбору творів образотворчого та літературного мистецтва щодо виховання у своїх дітей почуття комічного. За їх безпосередньої участі в експериментальних групах були створені бібліотечки з гумористичних віршів, казок, оповідань, карикатур; оформлювався альбом *"Говорять діти"*, до якого дорослі записували смішні висловлювання своїх дітей; також створювалися *"Словничок веселих фраз"*, куди записувались найкумедніші цитати, прочитані батьками дітям з комічних художніх творів; фотоальбоми та альбоми ілюстрацій *"Кумедні малюнки та звірята"*, *"Німе кіно"*, *"Смішна абетка"* тощо.

Будь-який вид роботи з виховання почуття комічного, що виконувався в стінах дитсадка, рекомендувався до виконання дитиною дома разом з батьками. Серед найбільш вдалих *"домашніх завдань"* слід назвати такі, як: створити ілюстрацію до комічного художнього твору за допомогою комічної фотографії своєї дитини; знайти смішний малюнок. ілюстрацію чи фотографію на позначення певної літери для створення *"Смішної абетки"*; вибрати смішний малюнок, вигадати смішну назву до нього і скласти за ними разом із дитиною комічну розповідь; скласти за серією сюжетних малюнків спільно з дитиною смішний віршик, казку чи

оповідання; знайти найсмійшній, на думку дитини, віршик, дитячий анекдот, усмішку і виразно продекламувати з метою викликати почуття комічного в інших; придумати комічні тексти до гри *"Космічна реклама непотрібних речей"*; вигадати смійшні запитання до інтерв'ю з комічними літературними героями дитячих творів та інсценізувати його; під час читання художніх творів комічного змісту, виписувати уривки, які найбільше сподобались дитині і викликали у неї почуття комічного; занотовувати комічні слова, фрази, що сказала дитина, кумедні ситуації, що виникають з дитиною, створювати анекдоти за ними; знайти в художніх творах ознаки схожості казкових героїв (у вчинках, уявленнях, способах мислення) з дітьми дошкільного віку (наприклад, безпосередності, егоцентризму, недосконалості мислення, суджень тощо) до обговорення на круглому столі *"Казка – найчарівніший місточок до взаєморозуміння між дорослими і дітьми"*; приготувати смійшний костюм до Свята 1 квітня.

Отже, виконання наведених форм роботи з підвищення педагогічної культури батьків насамперед сприяло покращенню взаєморозуміння і єдності між батьками і дітьми; розширенню їхньої теоретичної обізнаності із сутністю комічного та методами його виховання; формуванню ціннісних орієнтацій до виховання у дитини відповідних почуттів. Залучаючись до виховної роботи у ДНЗ, батьки не тільки брали участь у розроблених нами видах роботи, а й доповнювали їх, вносили свої пропозиції щодо організації гуморин, інсценізацій, рольових ігор, читання смійшних оповідань та ін.

Використані джерела

1. Коберник О. М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому закладі: [монографія] / Олександр Миколайович Коберник. – К.: Науковий світ, 2003. – 230 с.
2. Онушкин В. К. Образование взрослых как предмет исследования / В. К. Онушкин, Ю. Н. Колюткин // Сов. педагогика. – 1981. – № 6. – С. 86–94.
3. Програма формування педагогічної культури батьків / [за ред. Постоного В. Г.]. – К.: ДЦССМ, 2003. – 108 с.